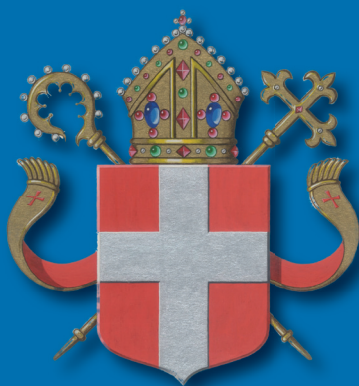

Pastoraal jaarverslag

van het

Aartsbisdom Utrecht

2014

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Personeel en pastorale organisatie	3
2. Caritas en diaconie	6
3. Missiesecretariaat	9
4. Liturgie	11
5. Jeugd en jongeren	11
6. Catechese	13
7. Roepingenraad	13
8. Ariënsinstituut	15
9. Diakenopleiding	18
10. Permanent diaconaat	18
11. Mentoraat en voortgezette vorming	19
12. Bedevaarten	20
13. Memorabele gebeurtenissen	22
Ten slotte	31

Voorwoord

Voor u ligt het pastoraal jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht 2014, dat de bisdomstaf van het Aartsbisdom Utrecht u bij dezen aanbiedt. Een weliswaar uitgebreid en toch nog altijd onvolledig verslag van pastorale en bestuurlijke ontwikkelingen op het niveau van ons aartsbisdom, de vicariaten, de parochies en de plaatselijke geloofsgemeenschappen alsook een terugblik op zoveel momenten waarop we ons geloof in de gekruisigde en verrezen Heer mochten vieren. Dit jaarverslag toont ook hoe op de terreinen liturgie, diaconie, catechese en kerkopbouw door velen met hart en ziel toekomstgericht verder is gewerkt middels de drieslag van kerntaken, nabijheid en innovatief pastoraat. De bisdomstaf dankt van harte allen die hieraan met hun gelovige inzet en betrokkenheid bijgedragen hebben.

H. Hart van Jezus – gebrandschilderd raam uit 1920 in het trappenhuis van het aartsbischoppelijk paleis aan de Maliebaan te Utrecht

1. Personeel en pastorale organisatie

Het veranderingsproces in de organisatie van het pastoraat, dat in 2013 op gang is gekomen, heeft in het afgelopen kalenderjaar opnieuw de nodige tijd gevraagd. In meerdere nieuwe pastorale regio's (waarin twee of meer parochies samenwerken) hebben pastorale teams en besturen hun onderlinge samenwerking verder ontwikkeld. Behalve het op elkaar afstemmen van de

pastorale praktijk in de samenwerkende parochies, krijgt ook de begeleiding en ondersteuning van de geloofsgemeenschappen steeds meer aandacht. In een toenemend aantal parochies vragen processen van kerksluiting van pastorale teams en besturen de nodige aandacht en energie. Dit soort processen maakt immers veel emoties los. Verder moet samenwerken ook worden georganiseerd. In dit verband is in één van de pastorale regio's een nieuw model samenwerkingsovereenkomst ontwikkeld, dat ook het samenwerken in andere regio's van dienst kan zijn. Daarmee herleeft de situatie die vóór de fusies van de parochies tussen 2007 en 2011 bestond en waarin veel parochies in parochiefederaties samenwerkten onder één pastoor en met één pastoraal team op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Gedurende dit kalenderjaar zijn de pastoors van deze nieuwe pastorale regio's opnieuw twee keer bij elkaar geweest om ervaringen uit te wisselen en elkaar suggesties aan te reiken voor de uitdagingen en de oplossing van problemen die zij bij het opstarten van de pastorale regiovorming tegenkomen.

Niet alleen vanwege het samenwerken in een grotere pastorale regio hebben pastorale teams gewerkt aan een nieuw pastoraal beleidsplan voor de komende jaren. De eerste beleidsperiode van de nieuwe parochies die door de samenvoeging in de eerste helft van 2010 tot stand zijn gekomen, is intussen voorbij. De tijd is daarom rijp om een eerste balans op te maken en vanuit de opgedane ervaringen en inzichten de koers opnieuw onder de loep te nemen en waar nodig bij te stellen. Zowel de bisschoppelijk vicarissen als het hoofd personeelsdienst en pastorale organisatie ondersteunen en begeleiden deze processen ter plekke.

De toerusting van priesters/pastors, diakens en pastoraal werk(st)ers heeft ook in 2014 de nodige aandacht gekregen. In januari en februari zijn de leden van de pastorale teams twee dagen bij elkaar geweest voor hun tweejaarlijkse toerusting. Dit keer stond de vitaliteit van de plaatselijke geloofsgemeenschap centraal. Vanuit de praktijk van een pastoraal team, vanuit het perspectief van communicatie en vanuit het verlangen om de gelovige vitaliteit van de geloofsgemeenschap op het spoor te komen, is gezocht naar handvatten voor de dagelijkse praktijk. Het waren leerzame en inspirerende dagen. Het verkennen van de gelovige vitaliteit van de geloofsgemeenschap heeft een vervolg gekregen in een onderzoeksproject naar die gelovige vitaliteit. De inzet daarbij is niet alleen dienstbaar te zijn aan het versterken van de gelovige vitaliteit van de deelnemende gemeenschappen, maar ook om instrumenten te ontwikkelen die de leden van de pastorale teams bij het begeleiden en ondersteunen van de geloofsgemeenschappen kunnen benutten. De opgedane ervaringen en inzichten en de ontwikkelde instrumenten zullen tijdens de toerustingsdagen van begin 2016 worden gepresenteerd.

Ook dit jaar hebben individuele leden van pastorale teams gebruik gemaakt van het toerustingsaanbod op het terrein van liturgie, catechese, diaconie en gemeenschapsofbouw of van studiedagen gericht op specifieke doelgroepen als jongeren en ouderen. Ook werd deelgenomen aan programma's voor geestelijke begeleiding.

2. Caritas en diaconie

In 2014 kende de inzet van de diocesane diaconale werkers een aantal speerpunten. De nieuwe samenwerking en schaalvergroting kennen een eigen dynamiek op het terrein van de diaconie. De daling van het aantal profielhouders diaconie in de parochies en het ontstaan van grotere parochie-eenheden (de regionale parochies) vroegen om ondersteuning en onderlinge afstemming van bestaande diaconale activiteiten. Tegelijkertijd willen de diocesane diaconale werkers inspelen op nieuwe kansen. Het relatiebeheer per parochie en parochiële caritasinstelling (PCI), zoals deze taak van de diocesane diaconale werkers in het werkplan omschreven wordt, is dan ook geïntensiveerd. De bestuurlijke contacten tussen parochie en PCI hebben, met behulp van de diaconale werkers, een meer inhoudelijke dimensie gekregen die het gezamenlijk diaconaal optrekken ten goede komt. Geconstateerd kan worden dat in 2014, zowel op het platteland als in de stad, ondanks de emoties die bestaan rond kerksluitingen, de trend zich voortzette om te zoeken naar andere invullingen waarbij de diocesane diaconale werker van dienst is. Concrete diaconale plekken van ontmoeting, presentie en bezinning komen als mogelijkheid in beeld, met aandacht voor de betekenis van zo'n plek binnen stad en dorp. De ondersteuning van PCI-en laat zien dat de begeleiding zich steeds meer richt op deskundigheidsbevordering ten behoeve van het verrichten van hun taken. In 2014 is een begin gemaakt met het actiever naar buiten treden en meer zichtbaar zijn in de eigen omgeving. Zo werd in het najaar vanuit het leerhuis de cursus fondsenwerving aangeboden. De diocesane diaconale werkers wezen op het belang van transparantie van de PCI-organisatie. De PCI is immers een publieke kerkelijke hulpverlener met aandacht voor de privacy-gevoeligheid van gever en ontvanger.

De projecten uit het werkplan werden met wisselend succes uitgevoerd. Het project 'Jongeren en diaconie' kon jammer genoeg niet verder ontwikkeld worden door verlies aan

inzetbare menskracht. Het werkbezoek van kardinaal Eijk en mgr. Hoogenboom voerde hen naar het vicariaat Deventer. Op het programma stonden bezoeken aan de Herberg van Ars in Deventer, de Joseph Wresinski Cultuur Stichting in Zwolle (ATD Vierde Wereld) en het dorp Hoonhorst. Het project 'Schuldhulpmaatje' is volwassen geworden en is voldoende bekend om met een doorverwijzing te volstaan. 'Ruimte voor anders zijn' is een project dat enigszins aarzelend van de grond komt. Dit project is vooral bekend in het vicariaat Arnhem, met name in de Achterhoek. De nood van thuiszittende psychiatrische patiënten werd geconstateerd en aangepakt, o.a. door initiatief van enkele profielhouders diaconie. Het katholiek maatschappelijk activeringswerk Gelderland ontwikkelde een model van opvang. De komende jaren wordt onderzocht of het project verder uitgewerkt kan worden voor andere plaatsen, passend binnen de diaconale opdracht. De profielhoudersdag in juni stond in het teken van de apostolische Exhortatie van paus Franciscus *Evangelii gaudium* ('De vreugde van het Evangelie'). De vraag die centraal stond, was in hoeverre de

Diaconaal werkbezoek aan vicariaat Deventer

moderne participatiemaatschappij en het subsidiariteitsbeginsel uit de sociale leer van de Kerk bij elkaar passen in het licht van de diaconale opdracht. Medio september opende in Museum Catharijneconvent in Utrecht de tentoonstelling 'Ik geef om jou; Naasteliefde door de eeuwen heen' over de geschiedenis van caritas en diaconie in ons land. In goede samenwerking met het museum is hiervoor aandacht gevraagd en konden 500 diaconale vrijwilligers van ons aartsbisdom deze tentoonstelling gratis bezoeken.

In 2014 is het Leerhuis Diaconie van start gegaan. Dit leerhuis heeft als doel het toerustingsaanbod bijeen te brengen en het overzichtelijk en aantrekkelijk te maken voor de diverse doelgroepen binnen de parochie en PCI. De diocesane

diaconale werkers ontwikkelden een eigen logo en half februari was de folder met het toerustingsaanbod gereed, die breed verspreid werd. Het programma borduurde enerzijds voort op het bestaande aanbod, anderzijds werd ingezet op spiritualiteit, de katholieke sociale leer en actualiteit (duurzaamheid). De eerste evaluatie in het najaar liet zien dat de nieuwe aanpak en het nieuwe aanbod onvoldoende het gewenste effect opleverden. De aanmeldingen bleven achter bij de verwachtingen. In september is besloten om het roer van het

leerhuis radicaal om te gooien. De inhoud van het Leerhuis Diaconie wordt nog sterker afgestemd op de vragen vanuit de praktijk en de uitvoering komt onder de verantwoordelijkheid van de relatiebeheerder/diocesane diaconale werker van het desbetreffende vicariaat. De geestelijke dimensie van diaconie,

de katholieke sociale leer en de diverse hierbij behorende documenten worden verwerkt in een toegespitst cursusaanbod dat vanaf voorjaar 2015 op maat uitgevoerd zal worden. De cursus voor het bezoekwerk 'In Gods naam omzien naar elkaar' werd ontwikkeld en ging eind 2014 in Hengelo in een try-out van start.

De communicatie van de DKCI en de diocesane diaconale werkers verloopt in belangrijke mate via de Nieuwsbrief en de website www.dkci-utrecht.nl. Beide vervullen een steeds belangrijker rol in de communicatie met de achterban en dienen ter informatie en inspiratie. Uit de reacties blijkt de Nieuwsbrief goed gelezen te worden. In de personele bezetting is er afscheid genomen van collega's, waarbij het in de verwachting ligt dat begin 2015 de ontstane vacatures zullen zijn ingevuld.

3. Missiesecretariaat

De campagnes van het collecterooster 2014 vormden zoals gebruikelijk een belangrijk deel van de werkzaamheden van het missiesecretariaat. Deze campagnes richtten zich op steun aan de strijd tegen armoede en onrecht en verstevigden ieder op eigen wijze de missionaire taak van de Kerk in de wereld. Zo richtte de Vastenactie zich met haar voorbeeldproject op Sierra Leone. Tijdens de vier informatieavonden in het aartsbisdom maakten de geloofsblijdenis van de zusters, hun motivatie, hun werk met de slachtoffers van de burgeroorlog en de armen diepe indruk. Missio vroeg in de missiemaand oktober gebed en materiële steun voor de Katholieke Kerk in Myanmar (Birma). De ontmoetingsdag van Missio op 27 september in Utrecht in het Bonifacius huis had als bijzondere gast bisschop John Hsane Hgyi van het bisdom Patheingyi. Hij maakte duidelijk hoe belangrijk de verbondenheid is met de Katholieke Kerk, die een

minderheid vormt in Myanmar, om een evangelische stem te laten horen. De MOV-groepen zijn het fundament onder de uitvoering van de campagnes van de missionaire organisaties. Het missiesecretariaat faciliteert hen daarbij naar beste vermogen. De trend zet zich voort dat particuliere initiatieven steeds meer aandacht genereren. De Adventsactie en de Vastenactie spelen hier steeds beter op in. Herkenbaarheid en nabijheid stimuleren de samenwerking met projecten in het Zuiden. Dit betekent dat ook vanuit het missiesecretariaat stappen zijn en worden gezet om de missionaire betekenis hiervan voor de parochiegemeenschap verder te ontwikkelen. De missiesecretaris was ook betrokken bij landelijke werkzaamheden. Deze richtten zich op de contacten met de diverse landelijke missionaire organisaties en de voorbereiding en evaluatie van hun campagnes. Daarnaast was er de organisatie van een ontmoeting van directeurs van de diverse missieorganisaties in ons land. Zij genoten in maart gastvrijheid in het bisschopshuis aan de Maliebaan. Identiteit, katholiciteit en eigentijdse missie waren de kernbegrippen waarover doorgedacht werd in deze mini-conferentie. Ten slotte werden de diverse diaconale doelgroepen via de Nieuwsbrief en de website van de DKCI op de hoogte gehouden van de bisdommelijke en landelijke missie-activiteiten. In het bisdomblad 'Op Tocht' verschenen maandelijkse diverse artikelen die enerzijds informatief van aard waren en anderzijds tot inspiratie dienden om het belang van solidariteit en verbondenheid met de wereldkerk tot uitdrukking te brengen. De *special* over

missie en ontwikkeling in het decembernummer van 'Op Tocht' vroeg een hele tijdsinvestering, maar vormde een prachtige afsluiting van opnieuw een vruchtbaar missiejaar in ons aartsbisdom.

4. Liturgie

Ook in 2014 zijn er in onze parochies veel liturgische vieringen gehouden, dankzij de inzet van priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers, musici en vrijwilligers. De aartsbisschop, hulpbisschoppen en vicarissen zijn veelvuldig in de parochies geweest voor vormselvieringen, installatievieringen van pastoors en presentatievieringen van leden van pastorale teams, alsook voor vieringen gedurende feestdagen, de reguliere zondagen en andere bijzondere vieringen, waaronder uitvaarten van clerici van ons bisdom.

De Chrismamis te Apeldoorn was ook dit jaar een feestelijke viering, mede dankzij het St. Caeciliakoor van de H. Werenfridus te Elst (Gld.). Dankzij het voedsel dat vanuit de parochies was meegenomen naar de Chrismamis, konden met Pasen de nodige adressen door de Voedselbank Apeldoorn extra ondersteund worden.

5. Jeugd en Jongeren

In 2014 werd weer een uitgebreid programma aan jongerenactiviteiten aangeboden. Carnaval in Didam, met voorbereiding op de Veertigdagentijd, vormelingsdagen in Zutphen, Losser en Amersfoort, de Tarcisiusdag voor misdienaars en acolieten en een dag rond Allerheiligen (Saints Today) in Utrecht, de diocesane impulsdag voor begeleiders in Apeldoorn, met dit keer bijzondere aandacht voor de opleiding

en begeleiding van misdienaars. Er was een flinke deelname aan het zomerkamp voor kinderen te Ermelo en de twee tienerkampen in Wiltz (Luxemburg). De trektocht voor jongeren voerde naar Echternach. Bijzonder was het

tuinfeest op Sacramentsdag. In de tuin van het bisschopshuis aan de Maliebaan werd de Eucharistie gevierd en over het oude 'brevierpad' trok vervolgens een kleine Sacramentsprocessie. Na middagactiviteiten in de stad vormde een gezellige barbecue in de tuin een mooi begin van de zomer. De start van het nieuwe seizoen op Dijnseburg vormde een eerste opmaat voor de bisdombedevaart naar Lourdes in 2015. Tijdens de kerstbijeenkomst in Arnhem werd afscheid genomen van jongerenwerker Hao Tran, die met ongelooflijk veel inzet en enthousiasme een nieuwe impuls heeft gegeven aan het jongerenwerk binnen ons aartsbisdom. Hij werd per 1 januari 2015 opgevolgd door Amanda Praseres en Samuel Luz van de Katholieke Gemeenschap Shalom te Renkum.

Naast het eigen programma werd ook landelijk samengewerkt, bijvoorbeeld rond het jongerenprogramma van de Stille Omgang te Amsterdam. Enkele jongeren werkten zelf mee aan het VPRO-programma 'De Hokjesman', waarin het fenomeen (jonge) katholieken onder de loep werd genomen. Ook dit jaar waren er vormingsweekenden (2&3), behorende bij het landelijk na-traject van de Wereldjongerendagen, om jongeren te helpen in hun geloofs- en persoonsontwikkeling. Op 28 en 29 juni werd voor het eerst de Katholieke Jongerendag gehouden in festivalvorm (KJD Festival) op het terrein van Abdij Mariënkroon te Nieuwkuijk. Het motto was: 'Nieuw, puur en intens'. Ook hieraan hebben jongeren uit ons aartsbisdom deelgenomen, zowel op de dag zelf als in de voorbereiding.

6. Catechese

In september 2014 ging de catechetenopleiding van ons aartsbisdom van start met het verheugende aantal van 25 kandidaten. Zij volgen een opleidingstraject van drie jaar, bestaande uit theologische en praktische vorming, met een afsluitende stage in de eigen parochie. Vicaris Pauw (bisschoppelijk vicaris voor catechese): "Er wordt door de cursisten hard gewerkt in een goede sfeer. Regelmatig is er onderlinge uitwisseling en de opdrachten worden in kleine groepen uitgevoerd." Na afronding

van de opleiding bestaat de mogelijkheid om, met een zending van de aartsbisschop, als catecheet een onbezoldigde taak te vervullen in de eigen parochie. Binnen het Officium Catecheticum is samengewerkt aan de afronding van enkele projecten en wordt nagedacht over de rol van dit orgaan, nu en in de toekomst.

7. Roepingenraad

De roepingenraad van het Aartsbisdom Utrecht heeft als opdracht: aandacht vragen voor de roeping tot het gewijde ambt en het religieuze leven. Dat is geen eenvoudige opgave. De roepingenraad zoekt daarom telkens naar aansprekende manieren om een leven in dienst van het Evangelie onder de aandacht te brengen. In het weekend van 28 en 29 juni was de roepingenraad aanwezig bij de Katholieke Jongerendag nieuwe stijl in het Brabantse Nieuwkuijk. Speciaal voor dit weekend was nieuw materiaal gemaakt: een pakket voor Eerste Hulp Bij

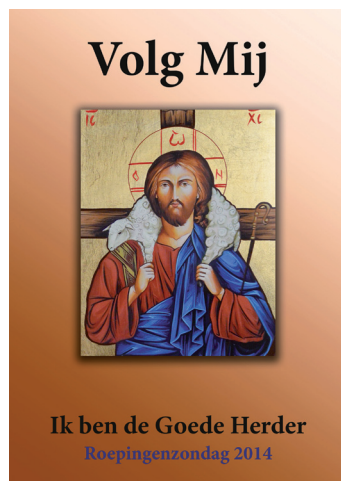

Roeping. Het pakket met een humoristische toets bevatte onder meer een folder met daarin een beschrijving van de belangrijkste symptomen en het meest effectieve behandelplan. De Utrechtse priesterstudenten deelden deze pakketten uit, verkleed als echte artsen.

Het gebed om roepingen is van het grootste belang. In 2014 kende de diocesane gebedskring voor roepingen bijna 800 leden. Al deze mensen hebben toegezegd in hun gemeenschappelijk of persoonlijk gebed te willen bidden om nieuwe roepingen tot

het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. Om dit gebed te ondersteunen werd, in samenwerking met de overige Nederlandse bisdommen en de Konferentie Nederlandse Religieuzen, een boekje uitgebracht met twaalf gebeden om roepingen, geschreven door verschillende mensen die werkzaam zijn in het pastoraat van het Aartsbisdom Utrecht. De ervaring leert dat dit boekje dikwijls wordt gebruikt bij de opening van vergaderingen in de parochie, bij de voorbede of bij het

persoonlijk gebed. Ook zien we steeds vaker dat de gebeden worden gepubliceerd op de website van de parochie of in het parochieblad. Daarnaast werd er, bij gelegenheid van de heiligverklaring van paus Johannes Paulus II op 27 april, een speciale novena uitgegeven met teksten van deze heilige paus. Deze kon ook online worden meegebeden via de website van de Roepingenraad en de Facebook pagina van het Ariënsinstituut.

Op 10 mei, de zaterdag vóór Roepingenzondag, werd in Zutphen een ontmoetingsdag georganiseerd voor leden van de diocesane gebedskring en andere mensen die het gebed om roepingen een warm hart toedragen. In totaal mochten we ongeveer 100 mensen begroeten.

Roepingen tot het permanent diaconaat

De diakens die als 'ambassadeur voor het permanent diaconaat' zijn aangesteld, gingen met het speciale magazine de parochies in. Op verschillende plaatsen hebben zij een getuigenis gegeven van hun roeping en hebben zij gesproken over de opleiding en vorming tot permanent diaken.

8. Ariënsinstituut

Op 3 april maakte kardinaal Eijk bekend dat het Ariënsinstituut als eigen priesteropleiding van het Aartsbisdom Utrecht heropend zou worden. Op het gebied van de academische vorming werd de samenwerking met de Faculteit Katholieke Theologie (FKT) van de Universiteit van Tilburg hernomen. Nieuw is de samenwerking met Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing (FHTL) voor de studieroute op HBO-niveau. De vorming tot het priesterschap en de geestelijke begeleiding worden door het Ariënsinstituut zelf verzorgd. De verbeterde financiële situatie van het aartsbisdom en het

toegenomen aantal seminaristen maakten deze stap mogelijk. Bovendien werd steeds meer het belang gevoeld van een goede ingroei van priesterkandidaten in het eigen bisdom, die beter kon worden gegarandeerd door een eigen priesteropleiding van het aartsbisdom. Dit nieuws zorgde voor grote vreugde onder priesters en parochianen in ons aartsbisdom. Het Grootseminarie De Tiltenberg en het bisdom Haarlem-Amsterdam reageerden met teleurstelling, maar ook met begrip. Gelukkig hebben de goede contacten tussen beide opleidingen niet geleden onder de veranderingen. Vier jaar lang hebben de kandidaten van het aartsbisdom daar hun studie en vorming mogen ontvangen. Het Aartsbisdom Utrecht is het bisdom Haarlem-Amsterdam daar zeer dankbaar voor.

De laatste weken van het studiejaar 2013-2014 stonden voor de priesterstudenten in het teken van tentamens en het afronden van de tijd aan het Grootseminarie De Tiltenberg en voor de rector van het Ariënsinstituut in het teken van het regelen van allerlei praktische zaken en het begeleiden van de noodzakelijke aanpassingen aan het huis. Op donderdag 3 juli was het dan zo ver: de priesterstudenten verhuisden naar de Utrechtse binnenstad.

Na de zomervakantie waren op zondagmiddag 31 augustus velen in Utrecht om getuige te zijn van de herstart van de Utrechtse

priesteropleiding. Kardinaal Eijk zegende het huis in en heette zijn bewoners hartelijk welkom. Bij gelegenheid van de herstart zagen een magazine over de priesteropleiding en een 'smoelenboek' met daarin alle priesterstudenten het licht. Inmiddels zijn we een half jaar verder en zijn de studenten aardig gewend geraakt in huis, op de FKT en FHTL en in de stad.

Ook in 2014 werd het Ariënsinstituut veelvuldig gebruikt door de FKT en FHTL voor colleges, symposia en studiedagen. Zeker sinds beide onderwijsinstellingen zijn verhuisd naar de binnenstad van Utrecht is de samenwerking geïntensiveerd.

De samenwerking met de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk in het Brabantse Hoeven werd in 2014 gecontinueerd. Er bestaan goede en hartelijke contacten tussen beide rectoren en diverse priesters van ons aartsbisdom doceren daar ook.

Missionarissen van Christus Leraar

Eind augustus arriveerden drie broeders van de Colombiaanse congregatie *Misioneros de Cristo Maestro* (Missionarissen van Christus Leraar) in Utrecht. Samen met een vierde broeder, die al langer in Nederland is, vormen zij een eigen religieuze gemeenschap in het centrum van de stad. Voor hun priesterlijke vorming zijn ze echter verbonden aan het Ariënsinstituut. Als ze de Nederlandse taal voldoende beheersen, zullen deze drie broeders theologie gaan studeren aan de FHTL. Het is de

bedoeling dat zij op termijn als priester zullen gaan werken in ons aartsbisdom. Aartsbisschop Eijk heeft op 30 augustus tijdens een gebedsviering hun woning ingezegend. De woning heeft de naam 'St. Ludgerushuis' gekregen, een verwijzing naar de heilige Ludger. Deze missionaris en bisschop werd geboren in Zuilen, vroeger een dorp vlakbij Utrecht en nu een wijk van deze stad. Hij geldt als voltooiër van het werk van de grote Angelsaksische missionarissen Willibrord en Bonifatius.

9. Diakenopleiding

Er studeerden in 2014 drie aartsdiocesane kandidaten voor het permanente diaconaat aan het Bonifatiusinstituut op De Tiltenberg. Op 5 juli heeft kardinaal Eijk het Bonifatiusinstituut bezocht. Na het getijdengebed en de Eucharistie volgde een gesprek van de aartsbisschop en de gedelegeerde Hoes en de drie diakenstudenten. Het geanimeerde gesprek ging over de lessen, de vorming, de spiritualiteit en de sfeer op de diakenopleiding. De diakenstudenten kregen alle gelegenheid om hun ervaringen te delen.

10. Permanent diaconaat

Op zaterdag 18 januari 2014 is de aartsdiocesane diakendag gehouden op Dijnsselburg. Na de ontvangst en Eucharistieviering volgde een boeiende lezing van kardinaal Eijk over het permanent diaconaat. Na de lunch was er een presentatie over 'De Herberg' uit Westervoort, winnaar van de Ariënsprijs 2013.

De diakenkringen Arnhem Oost en West zijn medio 2014 met instemming van de aartsbisschop samengevoegd tot één kring. Nu is in elk van de drie vicariaten één diakenkring.

In 2012 en 2013 hebben veel permanente diakens in het kader van de voortgezette vorming deelgenomen aan een cursus praktische liturgische vorming en aan een training ter voorkoming van grensoverschrijdend gedrag. Tijdens de cursUSDagen en in de evaluatie daarna, bleek dat er sprake is van grote verschillen in de taken van de diakens, hun opleiding en ervaring. Die verscheidenheid geldt ook voor de behoefte aan toerusting en vorming. Om die reden zal in de naaste toekomst worden gewerkt aan een gedifferentieerd aanbod in de vorm van rolcursussen. Ter voorbereiding is in 2014 onder de permanente diakens een enquête gehouden met als kernvraag: "Welke toerusting heeft u nodig om uw pastorale en diaconale taken nu en in de toekomst zo goed mogelijk te kunnen vervullen?"

11. Mentoraat en voortgezette vorming

Elke priester, diaken en pastoraal werk(st)er in het parochiepastoraat wordt geacht een scholingsprogramma te volgende gedurende de eerste vijf jaren na de wijding of eerste benoeming. Het eerste jaar bestaat uit mentoraat, waarbij een ervaren collega over de schouders van de pasbenoemde meekijkt. De volgende vier jaren kennen een programma van ontmoeting en verdieping. In 2014 verzorgde een diocesane diaconale werker een dag over de diaconale opdracht van de Kerk. In september werd er een dag georganiseerd over het geven en ontvangen van geestelijke begeleiding en in november werd stil gestaan bij de sociale leer van de Kerk.

12. Bedevaarten

Velen in ons aartsbisdom waren in 2014 als organisator of deelnemer betrokken bij bedevaarten in het buitenland en in ons eigen land. Een – niet uitputtend – overzicht volgt onder de volgende punten.

25 maart: Startschot derde bishombedevaart naar Lourdes

Zo'n 80 mensen kwamen op 25 maart (Hoogfeest Aankondiging van de Heer ofwel Maria Boodschap) naar de startbijeenkomst van de bedevaart

naar Lourdes, die het Aartsbisdom Utrecht in samenwerking met bedevaartorganisatie VNB van 2 t/m 9 mei 2015 organiseert. De bijeenkomst in Dijnseburg te Zeist was bedoeld voor mensen in de parochies die verantwoordelijk zijn voor het

Lourdeswerk. Na een vesperviering met lichtprocessie waarin kardinaal Eijk voorging, gaf mgr. Woorts een presentatie over Maria-afbeeldingen door de eeuwen heen. VNB verschaftte vervolgens informatie over de verschillende reismogelijkheden: per bus, TGV en vliegtuig. Twee van de aanwezigen gaven bovendien een kort 'getuigenis' over het belang voor een parochie om deel te nemen aan deze bedevaart.

31 maart-11 april: Bishombedevaart naar Heilig Land

De Diocesane Werkgroep Bedevaarten organiseerde in 2014 voor het eerst een bedevaart naar het Heilig Land en wel speciaal in de Veertigdagentijd, ter voorbereiding op de Goede Week en Pasen. Een groep van 57 pelgrims uit het Aartsbisdom Utrecht bezocht bekende Bijbelse plaatsen in het Heilig Land onder leiding van mgr. Woorts, vicaris Cornelissen en pastoor

Eucharistie op de Berg van de Zaligsprekingen
(op de achtergrond: het Meer van Galilea)

Ambting. Deze bedevaart leverde voor de deelnemers een grote verdieping op van hun geloof en van hun kennis van de Heilige Schrift.

9-10 juni: Utrechtse pelgrims nemen deel aan Springprocessie Echternach

Ruim vijftig pelgrims uit het Aartsbisdom Utrecht sloten zich op 10 juni aan bij de ongeveer twaalf- tot veertienduizend deelnemers (onder wie zo'n acht- tot negenduizend 'springers') aan de jaarlijkse Springprocessie in Echternach. Deze bedevaart naar het graf van de H. Willibrord was een dag eerder begonnen vanuit een aantal locaties in het aartsbisdom. 's Middags was er een viering in de kathedraal Onze Lieve Vrouw van Luxemburg in Luxemburg stad, waar een beeld staat van Maria, troosteres der bedroefden. 's Avonds woonden de pelgrims het lof bij in Echternach. Deze korte pelgrimage voerde de deelnemers naar het graf van de eerste bisschop van Utrecht en de patroon van de Nederlandse kerkprovincie, Sint

Willibrord. Ook hulpbisschop Hoogenboom was in Echternach, net als de vicarissen Cornelissen en Pauw en rector Kuipers van het Ariënsinstituut.

14 september: Twaalfde Willibrordprocessie

De twaalfde editie van de jaarlijkse Willibrordprocessie in de Utrechtse binnenstad trok op 14 september traditiegetrouw vanaf het Janskerkhof (alwaar het beeld staat van Sint Willibrord te paard) naar de St. Catharinakathedraal. De gelovigen droegen tijdens de processie de reliekschrijn met de relieken van Sint Willibrord en het Evangelieboek mee. De processie werd begeleid door het luiden van de klokken van de Domtoren en muziek van de fanfare Carolanka uit Montfoort. In zijn preek tijdens de afsluitende feestelijke vespers ging hulpbisschop Woorts uitgebreid in op de historische en actuele betekenis van de heilige Willibrord. Naast mgr. Woorts en rector Kuipers liepen enkele leden van het Metropolitane Kapittel mee, diverse priesters, religieuzen, diakens en pastoraal werk(st)ers en vele acolieten, onder wie de studenten van het Ariënsinstituut.

13. Memorabele gebeurtenissen

17 januari: Dag van het Jodendom

Tijdens de Dag van het Jodendom die de R.-K. Kerk jaarlijks op 17 januari organiseert, werd in ons aartsbisdom een studiemiddag gehouden op het Ariënsinstituut. Tijdens deze middag, bestemd voor pastorale beroepskrachten, nam joodist dr. Marcus van

Loopik de deelnemers lerend mee naar het bekende verhaal van Genesis 22, de binding van Isaac (Jitschak). Kardinaal Eijk was één van de deelnemers aan de studiemiddag.

3 februari: Jaarlijkse Religieuzendag bij de Broeders van Sint-Jan

Op 3 februari vond op initiatief van het Aartsbisdom Utrecht voor de derde keer in successie een ontmoetingsdag voor religieuzen plaats. Het aartsbisdom organiseerde in samenwerking met de Broeders van Sint Jan te Utrecht deze dag, die dertig deelnemers trok. De ontmoetingsdag begon met een door kardinaal Eijk gecelebreerde pontificale Eucharistieviering in de H. Gerardus Majellakerk. Daarna werd het programma voortgezet in het naburige Thomas a Kempis Leerhuis, dat door de Broeders van Sint Jan wordt beheerd.

5 maart: Vastenboodschap kardinaal Eijk

Kardinaal Eijk publiceerde aan het begin van de Veertigdagentijd een Vastenbrief. Deze brief werd gestuurd naar de parochiebesturen en de leden van de pastorale teams, met het verzoek de tekst breed te verspreiden. In zijn brief noemde kardinaal Eijk de Vastentijd "niet alleen een periode van materiële armoedebestrijding, maar bij uitstek ook een tijd van 'geestelijke armoedebestrijding'."

26 maart: Ludgervespers in Vierakker

In de H. Willibrordkerk te Vierakker (parochie HH. Twaalf Apostelen) vond op 26 maart de jaarlijkse Ludgervespers plaats. Agens tijdens deze vespers op de sterfdag van Ludger was mgr. Woorts. In zijn preek wees hij op de taak die Ludger op zich

nam om het woord van Christus te verkondigen: "Die taak moeten we als christenen allemaal op ons nemen," benadrukte hij. Kardinaal Eijk was diezelfde avond te gast in het Duitse Billerbeck (bisdom Münster), waar Ludger op 26 maart 809 stierf. Hij was hoofdcelebrant tijdens de

herdenkingsviering in de Ludgeruskerk, die is gebouwd op de plek waar de apostel Ludger overleed.

13 april: Zaligspreking over 'armoede van geest' centraal op Passion

In Zutphen kwamen Palmzondag 13 april zo'n zestig jongeren uit het Aartsbisdom Utrecht bijeen voor de jaarlijkse viering van Wereldjongerendag. Na de pontificale Eucharistieviering (met als hoofdcelebrant kardinaal Eijk) in de volle H. Johannes de Doperkerk werd het programma van 'Passion 2014' voortgezet in de school Het Stedelijk. Daar trad de band Jacob's Ladder op en waren er inspirerende workshops. Aan het eind van de middag keerden de jongeren terug naar de kerk

voor de aanbidding, waarna de dag werd afgesloten met een gezamenlijke maaltijd.

14 april: Oecumenische herdenkingswake van de martelaren

In een drukbezochte Onze Lieve Vrouwekerk te Apeldoorn werd op 14 april de oecumenische herdenkingswake van de martelaren van onze tijd gehouden. De wake werd voor de vierde keer georganiseerd door de gemeenschap van Sant'Egidio en kardinaal Eijk was de agens. Eén van de genoemde namen was die van pater Frans van der Lugt S.J., die eerder die maand

in de Syrische stad Homs werd vermoord. Zodra hij het nieuws hoorde, heeft kardinaal Eijk de familie van pater Van der Lugt een brief gestuurd om zijn medeleven te betuigen.

In Apeldoorn werd kardinaal Eijk tijdens de

wake geflankeerd door vertegenwoordigers van onder meer de Oud-Katholieke Kerk, de Syrisch-Orthodoxe Kerk, de Russisch-Orthodoxe Kerk, de Protestantse Kerk in Nederland, de Koptische Kerk, the Church of England en het Leger des Heils. Tijdens de gebedsdienst werden de namen genoemd van de christenen in alle werelddelen van alle denominaties die de afgelopen jaren zijn omgekomen als geloofsgetuigen.

29 april: Ontmoetingsdag emeriti aartsbisdom

Op Dijnseburg waren dinsdag 29 april emeriti van het Aartsbisdom Utrecht bijeen voor hun jaarlijkse ontmoetingsdag. Onder de aanwezigen was ook emeritus hulpbisschop De Kok. Na de ontvangst begon de ontmoetingsdag met een Eucharistieviering in de kapel van Dijnseburg. Hoofdcelebrant was kardinaal Eijk; hulpbisschop Hoogenboom en vicaris Cornelissen concelebreerden. De viering werd gevolgd door

een aperitief en aansluitend diner, waarna de ontmoetingsdag rond 15 uur werd afgesloten.

24 mei: Tarcisciusdag

Op 24 mei is in Utrecht voor alle misdienaars en acolieten in ons aartsbisdom weer de 'Tarcisciusdag' gehouden. Vanuit alle delen van het aartsbisdom waren 280 misdienaars, acolieten en begeleiders naar Utrecht getogen. Voorafgaande aan de Eucharistieviering in de kathedraal met kardinaal Eijk vormden zij, gekleed in hun eigen liturgisch gewaad, een indrukwekkend lange processie door de Lange Nieuwstraat. Er waren nadien diverse activiteiten in de binnenstad van Utrecht.

28 mei: Mgr. Gudziak bezoekt bisschopshuis

Op woensdag 28 mei bracht mgr. Borys Gudziak, in het kader van een meerdaags pastoraal bezoek aan de Oekraïens-Katholieke geloofsgemeenschap in Nederland, onder meer een bezoek aan het bisschopshuis aan de Maliebaan te Utrecht.

Daar had hij, vanwege de afwezigheid van kardinaal Eijk, een hartelijke ontmoeting met de beide Utrechtse hulpbisschoppen Hoogenboom en Woorts. Mgr. Gudziak is Eparch (bisschop) van de Eparchie Sint Vladimir de Grote (met als zetel Parijs) van de Oekraïense Grieks-Katholieke Kerk in Frankrijk, België, Nederland, Luxemburg en Zwitserland.

21 juni: Joost Baneke tot priester gewijd

Kardinaal Eijk heeft tijdens een Eucharistieviering in de St. Catharinakathedraal in Utrecht op 21 juni Joost Baneke tot priester gewijd. Deze werd na zijn priesterwijding als parochievicaris verbonden aan de parochie HH. Martha en Maria (Baarn en omgeving), waar hij sinds zijn diakenwijding op 16 november 2013 al werkzaam was.

1 juli: Pastoor Boogers benoemd in Metropolitain Kapittel

Pastoor J.F.M. Boogers (1958) werd per 1 juli benoemd als lid van het Metropolitain Kapittel. Met de benoeming van kanunnik Boogers is het Metropolitain Kapittel weer voltallig. Hij is sinds

1 september 2011 pastoor van de parochie Thomas a Kempis te Zwolle en per 1 augustus 2013 werd hij tevens benoemd tot pastoor van de H. Norbertusparochie te Dronten.

15 augustus: Benoeming pastoor Van Doorn als spiritueel Ariënsinstituut

De aartsbisschop van Utrecht benoemde met ingang van 15 augustus pastoor H.Th.M. van Doorn tot spiritueel van het Ariënsinstituut, de priesteropleiding van het Aartsbisdom Utrecht. Als zodanig is hij belast met de geestelijke begeleiding en vorming van de priesterstudenten van het Ariënsinstituut.

1 september: Priesterdag in Twente

Traditiegetrouw komen de priesters van de Ariënskring op de eerste maandag in september samen voor een dag van ontspanning en ontmoeting. Deze 'priesterdag' bracht hen dit jaar naar Twente. Daar kregen de ongeveer dertig deelnemende priesters van het Aartsbisdom Utrecht een gevarieerd programma aangeboden, dat begon met een Eucharistieviering in de St. Georgiusbasiliek in Almelo. Hoofdcelebrant was hulpbisschop Woorts.

9 oktober: Iraakse aartsbisschop Mirkis op bezoek in Utrecht

Mgr. Yousif Thomas Mirkis O.P., de aartsbisschop van Kirkuk en Suleymania in Irak, was donderdag 9 oktober te gast in de Utrechtse H. Nicolaas-Monicakerk (parochie Sint Ludgerus). Hij werd ontvangen door mgr. Woorts, de waarnemend pastoor van deze parochie. 's Ochtends stond mgr. Mirkis enkele media te woord over de situatie in Irak, waarna 's middags een breder

publiek gelegenheid kreeg om hem daarover te horen. Tot besluit van de middag was er een oecumenische vesperviering.

9 oktober: Mgr. Hoogenboom zegent het Europakruis in het Europees Parlement

Op initiatief van de Oostenrijkse Europarlementariër Othmar Karas is op 9 oktober een 'Europees kruis voor de vrede' geplaatst in het gebouw van het Europees Parlement in Brussel. "Het is voor het eerst dat er binnen de openbare ruimte van de gebouwen van het Europees Parlement een kruis is geplaatst," vertelde hulpbisschop Hoogenboom. Hij was als lid van COMECE (de Commissie van Bisschoppen van de Europese Unie) gevraagd om het kruis tijdens de officiële plechtigheid te zegenen.

Foto: Europese Unie 2014

17 oktober: Kardinaal Eijk dankbaar voor deelname aan synode over het gezin

"Het is tot nu toe heel intensief geweest en daardoor ook vermoeiend, maar ik ben blij dat ik deel mag uitmaken van deze synode over het pastoraat van huwelijk en gezin. We hebben de afgelopen dagen op verzoek van paus Franciscus open en met respect voor elkaars mening met elkaar gesproken, dat is verhelderend en leerzaam, ook omdat in ieder werelddeel weer andere zaken een belangrijk aspect uitmaken van het huwelijks- en gezinsepastoraat." Op een persconferentie vrijdagochtend 17 oktober in Rome begon kardinaal Eijk met iets te vertellen over zijn persoonlijke beleving van de synode. Ook lichtte hij toe welke betekenis de verschillende verslagen hebben in deze week naar buiten werden gebracht.

2 november: Viering Allerzielen op begraafplaats Sint Barbara

Op zondag 2 november (Allerzielen) was er in de kapel van begraafplaats St. Barbara in Utrecht een Eucharistieviering met als hoofdcelebrant kardinaal Eijk. Na afloop kregen de aanwezige gelovigen een lichtje mee voor een te bezoeken graf. Ter afsluiting werd in de ontvangkamers koffie en thee aangeboden.

Kardinaal Eijk liep onder meer langs de graven van de Utrechtse bisschoppen en priesters, die hij zegende met wijwater. Ook is er voor de overledenen gebeden.

8 november: Kustersdag in drie vicariaten

De diocesane kustersdag in het Aartsbisdom Utrecht werd in 2014 in aanwezigheid van de bisschoppelijke vicarissen gehouden in de drie afzonderlijke vicariaten: in het vicariaat Utrecht te Zeist (St. Josephkerk), in het vicariaat Arnhem te Rhenen (Gedachteniskerk) en in het vicariaat Deventer te Kampen (Onze Lieve Vrouw Tenhemelopneming kerk). Het thema van de kustersdag was dit jaar 'Opnieuw ontmoeten'. Aan deze bijeenkomsten – zorgvuldig voorbereid door de Diocesane Werkgroep Kusters – hebben 260 kusters deelgenomen. Na de ontvangst en de viering van de Eucharistie waren er verschillende workshops, waaronder in elk vicariaat een workshop over veiligheid in en rond het kerkgebouw.

Schrijven kardinaal Eijk: 'Het geloof in Christus vieren en verbreiden'

De staf van het Aartsbisdom Utrecht heeft in de eerste week van december werkbezoeken gebracht aan de curae van

de drie vicariaten van het aartsbisdom: Arnhem, Deventer en Utrecht. Onderwerp van gesprek was onder meer het schrijven van kardinaal Eijk 'Het geloof in Christus vieren en verbreiden in het derde decennium van de 21ste eeuw'. In deze nota geeft hij zijn verwachting weer op de voor parochies belangrijke ontwikkelingen in het Aartsbisdom Utrecht. In zijn schrijven staat kardinaal Eijk eveneens stil bij de geschiedenis van de parochie, maar het leeuwendeel van de tekst gaat over "de parochie straks." In de sterk veranderende omstandigheden moeten parochies volgens de Utrechtse aartsbisschop kiezen voor de "drieslag kerntaken, nabijheid, innovatief pastoraat."

Ten slotte

Dit pastoraal jaarverslag heeft u hopelijk een goed overzicht gegeven van en inzicht in het katholieke geloofsleven in de Kerk van Utrecht *Anno Domini* 2014, een jaar waarin tijdens geloofsgesprekken niet zelden de verzuchting te horen was dat het schip van de Kerk zich op een wel heel onstuimige zee bevindt, dat de golven van de ontkerkelijking steeds hoger stijgen en dat de toekomst van de Kerk in onze streken in veel opzichten ongewis is. Dan is het troostend en bemoedigend om te denken aan de woorden van de evangelist Marcus, die verhaalt (Mc. 6, 45-52) dat de Heer over het stormachtige meer te voet naar zijn leerlingen in de boot kwam "omdat Hij zag dat zij zich aftobden om vooruit te komen." We mogen leven vanuit het rotsvaste geloof dat ook 2014 een *Jaar des Heren* is, waarin Hij te midden van alle vreugden en noden, hoop en wanhoop ook tot ons zegt: "Weest gerust. Ik ben het. Vreest niet."

Utrecht, 21 mei 2015

Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom
Hulpbisschop van Utrecht
Vicaris-generaal

www.aartsbisdom.nl